

Innovatief ontwerpen:

daglicht voor Radiotherapiecentrum

HET MEEST OPMERKELIJKE AAN
HET NIEUWE RADIOTHERAPIE-
CENTRUM DAT
DE JONG GORTEMAKER ALGRA
BOUWT IN OPDRACHT VAN MCH
BRONOVO, IS DAT DE DRIE DE
BOUWLAGEN VOLOP DAGLICHT
HEBBEN. EEN REVOLUTIE
VOOR DE MENSEN DIE ER GAAN
WERKEN, STELT ARCHITECT
ROB BOUWMEESTER.

Dat uitgerekend De Jong Gortemaker Algra architecten uit Rotterdam de opdracht kreeg voor de bouw van het radiotherapiecentrum van MCH Bronovo locatie Antoniushove, is niet vreemd. Het bureau heeft niet alleen recent meerdere bouwopdrachten voor ziekenhuizen vervuld (Westfriesgasthuis Esperanz, NKIAvL, Canisius-Wilhelmina Gasthuis), maar heeft ook een negentig jaar bestaande traditie van bouwen voor de zorg. ‘Ook in het buitenland’, zegt senior architect Rob Bouwmeester, ‘want veel landen zijn geïnteresseerd in de Nederlandse bouwconcepten. Ervaring in de zorg is echt een vereiste om een goed ziekenhuis te kunnen bouwen. Je moet de orga-

nisatie begrijpen, weten hoe de diverse ruimten in het gebouw zich tot elkaar verhouden en met welke logistieke eisen je rekening moet houden.’

De opdracht voor het radiotherapiecentrum noemt Bouwmeester ‘de kers op de taart’. Hij vertelt: ‘Ik ben geïnteresseerd in techniek en zorg en het is mooi om na te denken over hoe je zo’n centrum moet opzetten met alle techniek die daarbij komt kijken. Meestal is zo’n radiotherapiecentrum in de kelder geplaatst. Niet alleen omdat alle technische voorzieningen daar aanwezig zijn, maar ook omdat de zwaarte van stralingsbunkers extra eisen stelt aan de sterkte van de fundering. Maar dit betekent dat mensen

Artist impression nieuw radiotherapiecentrum MCH Bronovo (Afb. De Jong Gortemaker Algra).

Door: Frank van Wijck

Artiest impressie nieuw radiotherapiecentrum MCH Bronovo (Afb. De Jong Gortemaker Algra).

zonder daglicht en uitzicht werken, en dat is niet meer van deze tijd.'

HET KAN ANDERS

Het radiotherapiecentrum op begane-grondniveau positioneren, was geen letterlijke eis van de opdrachtgever. Het punt is juist dat De Jong Gortemaker Algra samen met TU Delft in het kader van evidence based design onderzoek heeft gedaan naar hoe mensen werken zonder daglicht ervaren. 'Daar kwam uit – niet zo vreemd natuurlijk – dat ze dat naar vinden', vertelt Bouwmeester, 'en die kennis gebruiken we nu om opdrachtgevers te overtuigen dat het ook anders kan.'

MCH had wel andere eisen. Bouwen voor de toekomst bijvoorbeeld was een heel belangrijke. Het gebouw moest zo flexibel zijn dat het niet alleen ruimte biedt aan de zes bestralingsruimten voor lineaire versnellers en de bestralingsruimte voor brachytherapie die er nu in komen, maar dat het in de toekomst ook de MRI-versnellers kan huisvesten die eraan komen. 'Met die flexibiliteitseis hadden we al ervaring opgebouwd bij het NKI/AvL, waarvoor we ook de bunker hebben gebouwd', zegt Bouwmeester. De relevantie van zodanig bouwen dat zoveel mogelijk daglicht naar binnen kan, zag MCH overigens snel. 'Het was nog niet zo eenvoudig om in zo'n bijzonder gebouw daadwerkelijk overal daglicht binnen te krijgen', zegt Bouwmeester. 'We hebben hiervoor de wachtruimten achter de bedieningsruimten geplaatst. Iets verder lopen voor patiënten, maar die hebben dan wel daglicht en uitzicht.'

AANDACHT VOOR DE GROENVOORZIENING

Dat de bestralingsactiviteiten van MCH nu geconcentreerd worden bij de locatie Antonius-hove, heeft te maken met het feit dat bij locatie Westeinde – een stadziekenhuis – geen ruimte bestond voor uitbreiding. Gekozen werd voor de positionering van het bestralingscentrum aan de noordoostzijde van het ziekenhuis. Daar was ruimte en het past in het bestemmingsplan. Hoewel er een verbinding is met de bestaande polistraat in het ziekenhuisgebouw, heeft het bestralingscentrum ook een eigen hoofdingang. 'Dit had ik zelf niet in gedachten, omdat ik vrees dat mensen dan hun auto daarnaast in de wijk gaan parkeren in plaats van in de aan de andere kant liggende parkeergarage', zegt Bouwmeester. 'Maar de gemeente wilde het zo.'

De gemeente wilde ook dat aan de groenvoorziening werd gedacht. Met de gekozen opzet moest één rij bomen sneuvelen, maar kon een andere rij grotere bomen behouden blijven. Het struikgewas kan na het voltooiën van de bouwactiviteiten worden teruggeplaatst, zodat het nieuwe gebouw weer goed in het groen staat.

Om te voldoen aan de stralingsbeschermingseisen is samengewerkt met de stralingsdeskundigen van het ziekenhuis. 'Je moet de dikte van de wanden nauwkeurig bepalen', zegt Bouwmeester. 'Voor de muren zijn we uitgekomen op anderhalve meter en voor het plafond op twee meter. De wanden zijn vervaardigd van ferrietbeton, zodat ze minder dik hoeven zijn. Op de bouwsite hadden we anders onvoldoende ruimte gehad als

Architect Rob Bouwmeester: 'Deze bouwopdracht is voor ons de kers op de taart'

die muren dikker hadden moeten zijn. Om dezelfde reden hebben we in het gebouw ook niet gekozen voor een labyrintstructuur, maar voor stralingswerende betonnen deuren.'

VIJFTIEN PROCENT PRODUCTIEVERHOOGING

Het gebouw kent drie verdiepingen. Op de begane grond bevinden zich zoals gesteld de bestralingsruimten, met annex daaraan de bedienings-, wacht- en kleedruimten. Ook is er een ruimte voor bedpatiënten en voor de centrale post. 'De overige functies bevinden zich op de twee verdiepingen daarboven', zegt Bouwmeester. 'De kantoren, de voorbereidingsruimten voor computerplanning en bestralingsplanning, de omkleedruimten voor het personeel, de kantine, de werkkamers van de klinisch fysici. In het licht dus, een bewuste keuze. In de huidige situatie, nog in de locatie Westeinde dus, zijn deze functies allemaal in de kelder. In het kader van de arbowetgeving moeten de mensen die daar werken verplicht iedere twee uur naar boven. Dat dit ten koste gaat van de arbeidsproductiviteit is duidelijk. Werken in daglicht verhoogt bovendien de productiviteit met vijftien procent.'

Het bouwproces verloopt volgens planning. Wel is het een half jaar later in gang gezet dan oorspronkelijk de bedoeling was. Dit heeft te maken met de fusie van het MCH met Bronovo Nebo, waardoor de financieringsplannen opnieuw door de bank moesten worden gecheckt. 'Recent was de dag van de bouw', vertelt Bouwmeester. 'Het voltallig personeel dat straks in het nieuwe radiotherapiecentrum komt te werken, is toen komen kijken. De reacties waren lovend. En dat is natuurlijk prachtig, want het is een bevestiging van het feit dat wat we voor hen proberen te bewerkstelligen ook écht werkt. Ze zien allemaal uit naar het werken in daglicht, dat is voor deze mensen echt een revolutie.' <